

คณะกรรมการการเลือกตั้งกับ การจัดการเลือกตั้งในอินเดีย

รศ. ประณต นันทิยะกุล*

ประเทศอินเดีย เป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตย ตามรัฐธรรมนูญของอินเดีย กำหนดชื่อของประเทศว่า “ภารต” (Bharat)¹ ส่วนคนไทยรู้จักในนาม “ชมพูทวีป” ซึ่งหมายถึง ประเทศอินเดียนั่นเอง ปัจจุบันอินเดียมีประชากรประมาณ 950 ล้านคน นับเป็นประเทศที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ใหญ่ที่สุดในโลก

ตามคำปรารภของรัฐธรรมนูญอินเดีย มีเจตนารมณ์ที่จะให้อินเดียมีการปกครองแบบประชาธิปไตย ต้องการให้ประชาชน “.....ได้รับความยุติธรรมทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง มีเสรีภาพในความคิด การแสดงออก

ความเชื่อ ความศรัทธา และการกราบไหว้บูชา มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในฐานะและโอกาส และส่งเสริมให้มีภราดรภาพ ในหมู่ประชาชนทั้งมวล เพื่อเป็นหลักประกันศักดิ์ศรีของเอกบุคคละ ความสามัคคีและความเป็นเอกภาพของชาติ²

คำปรารภดังกล่าว ได้สะท้อนให้เห็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญว่า ต้องการให้อินเดียมีการปกครองแบบประชาธิปไตย และให้สิทธิความเสมอภาค เสรีภาพ ภราดรภาพ และความเป็นเอกภาพของชาติ ดังนั้น ผู้นำทางการเมืองอินเดียส่วนใหญ่ นับตั้งแต่ได้เอกราช

*อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹The constitution of India, Lok Sabha Secretariat (New Delhi – 110001 India.) 1995. Article 1.

²Ibid, p. 1.

เป็นต้นมา ต่างก็ยอมรับและยึดถือปฏิบัติตาม
แนวทางประชาธิปไตยมาโดยตลอด

ประเทศอินเดีย เป็นประเทศหนึ่งที่ได้
บัญญัติ เรื่องคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ใน
รัฐธรรมนูญ และมีรูปแบบคณะกรรมการการ
เลือกตั้ง ที่นับได้ว่ามีประสิทธิภาพในการนำไปใช้
ได้ค่อนข้างดี จึงเห็นว่า รูปแบบคณะกรรมการ
การเลือกตั้งของอินเดียสามารถนำมาประยุกต์
ใช้กับรูปแบบคณะกรรมการการเลือกตั้งของไทย
ที่จะมีขึ้นในอนาคตได้

เพื่อที่จะได้เกิดความเข้าใจรูปแบบคณะ
กรรมการการเลือกตั้งของอินเดีย จึงสมควรที่
จะได้ศึกษาถึงระบบการเมืองการปกครองของ
อินเดีย และระบบวิธีการเลือกตั้งของอินเดียไว้
ด้วยเช่นกัน

1. การเมืองการปกครองประเทศ อินเดีย¹

ก. ประธานาธิบดี

ประธานาธิบดีอินเดียดำรงตำแหน่งใน
ฐานะเป็นประมุขของประเทศ เป็นตัวแทนของ
ชาติแต่มิใช่ผู้บริหารประเทศ ประธานาธิบดีได้

รับเลือกตั้งทางอ้อม กล่าวคือ ได้รับเลือกตั้ง
จากผู้แทนของชาวอินเดียที่ได้รับเลือกตั้งโดยตรง
จากประชาชน (ตามรัฐธรรมนูญกำหนดให้
ผู้ออกเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีมาจากสามฝ่าย
ได้แก่ สมาชิกราชยสภา สมาชิกโลกสภา และ
สมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งรัฐ) มีวาระการ
ดำรงตำแหน่ง 5 ปี และมีสิทธิได้รับเลือกตั้ง
ใหม่ได้อีก ซึ่งรัฐธรรมนูญอินเดียมิได้บัญญัติ
ไว้ว่า ประธานาธิบดีจะดำรงตำแหน่งได้กี่สมัย
แต่โดยที่ประธานาธิบดีคนแรกของอินเดีย
ดร.ราเซนทร์ ประศาสน์ เมื่อได้รับเลือกให้ดำรง
ตำแหน่ง 2 สมัยติดต่อกัน ได้ปฏิเสธที่จะรับ
ตำแหน่งต่อไปเป็นสมัยที่ 3 การปฏิบัติของ
ประธานาธิบดีคนแรกดังกล่าว จึงได้กลายเป็น
ธรรมเนียมปฏิบัติที่ประธานาธิบดีจะดำรง
ตำแหน่งติดต่อกันไม่เกิน 2 สมัย

ตามรัฐธรรมนูญของอินเดีย มาตรา 53
กำหนดให้อำนาจบริหารของรัฐบาลกลางเป็นของ
ประธานาธิบดี ซึ่งประธานาธิบดีอาจเป็นผู้ใช้
โดยตรงหรือผ่านทางเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่ขึ้นตรง
ต่อประธานาธิบดีก็ได้ แต่ในทางปฏิบัติไม่ว่าจะ
เป็นด้านบริหารนิติบัญญัติ หรือตุลาการ
ประธานาธิบดีมักจะทำตามคำแนะนำของ
ผู้อื่นทั้งสิ้น กล่าวคือ

¹สรุปคัดย่อจากประณต นันทิยะกุล, ร.ศ. การเมืองการปกครองอินเดีย เอกสารประกอบการศึกษาหลักสูตร
การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 1 สถาบันพระปกเกล้า และ
มนตรี ดันทวิรัตน์, นาย., คณะกรรมการการเลือกตั้ง เอกสารวิจัยส่วนบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สำหรับผู้บริหารระดับสูง รุ่นที่ 1 ประจำปีการศึกษา
พ.ศ. 2539 – 2540.

ด้านบริหาร ประธานาธิบดีจะใช้อำนาจผ่านคณะรัฐมนตรี โดยมีนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำให้ประธานาธิบดีใช้อำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ด้านนิติบัญญัติ
ประธานาธิบดีจะใช้อำนาจผ่านสมาชิกรัฐสภาอันได้แก่ โลกสภาและราชยสภา ซึ่งสภาทั้งสองจะทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำให้ประธานาธิบดีใช้อำนาจทางนิติบัญญัติ

ด้านตุลาการ
ประธานาธิบดีจะใช้อำนาจผ่านศาลสถิตยุติธรรมซึ่งผู้พิพากษาในระดับต่าง ๆ จะทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำให้ประธานาธิบดีใช้อำนาจตุลาการ

เจตนารมณ์ของผู้ร่างรัฐธรรมนูญต้องการที่จะให้ตำแหน่งประธานาธิบดีเป็นตำแหน่งประมุขที่มีเกียรติไม่ต้องการให้เป็นตัวแทน

ของพรรคการเมือง เพราะถ้าเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองแล้ว ก็จะเป็นตัวแทนของพรรคที่มีเสียงข้างมาก แต่สภาพความเป็นจริงในทางปฏิบัติ ประธานาธิบดีมักจะถูกสนับสนุนโดย

ผู้นำพรรคที่มีเสียงข้างมากเสมอ

ประธานาธิบดีอินเดียต้องสาบานตนว่าจะปกป้องรัฐธรรมนูญ กฎหมายและอุทิศตนให้การบริการและความผาสุกของประชาชน

แห่งอินเดีย ประธานาธิบดีอาจถูกรัฐสภากล่าวโทษ (Impeachment) ให้ออกจากตำแหน่งได้

ตามรัฐธรรมนูญของอินเดีย ประธานาธิบดีมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญหลายประการ อาทิเช่น ประธานาธิบดีเป็นผู้แต่งตั้งนายกรัฐมนตรีตามคำแนะนำของรัฐสภา และแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีตามคำแนะนำของนายกรัฐมนตรี, ประธานาธิบดีมีอำนาจแต่งตั้งสมาชิกราชยสภาได้ 12 คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 2 คน, ประธานาธิบดีมีอำนาจยุบสภา โดยมีอำนาจยุบสภาได้เฉพาะโลกสภาเท่านั้น, ประธานาธิบดี

คณะกรรมการการเลือกตั้งของอินเดียเป็นองค์กรอิสระเป็นกลาง และมีอำนาจถึงตุลาการตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 โดยมีนโยบายที่จะปกครองและรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบบประชาธิปไตยให้คำปรึกษาดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาแห่งมลรัฐประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดี

ดำรงตำแหน่งเป็นจอมทัพมีอำนาจแต่งตั้งผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ เป็นผู้ประกาศสงครามกับต่างประเทศ และลงนามในสัญญา

สงบศึก เป็นประธานกรรมการป้องกันแห่งชาติ (อย่างไรก็ดี ก่อนที่ประธานาธิบดีจะดำเนินการ จะต้องได้รับความเห็นชอบและข้อเสนอแนะจากคณะรัฐมนตรีและกรรมการป้องกันแห่งชาติ ก่อน) เป็นต้น

สำหรับกรรมการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญ ก็ได้ให้อำนาจไว้แก่ประธานาธิบดีให้เป็นผู้แต่งตั้ง และมีอำนาจถอดถอนได้ ซึ่งรายละเอียดจะได้กล่าวต่อไป

ข. นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี

นายกรัฐมนตรี

ตามรัฐธรรมนูญอินเดีย กำหนดให้มี คณะรัฐมนตรีซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำ เพื่อ ช่วยเหลือและแนะนำประธานาธิบดีในการ บริหารประเทศ โดยประธานาธิบดีเป็นผู้แต่งตั้ง นายกรัฐมนตรี และขณะเดียวกันประธานาธิบดี ก็จะต้องแต่งตั้งรัฐมนตรีประจำแต่ละกระทรวงโดย คำแนะนำของนายกรัฐมนตรี

นายกรัฐมนตรี ได้รับการเลือกตั้งมา จากพรรคที่มีเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งว่าผู้ใดจะเป็นหัวหน้าพรรคที่จะมา เป็นนายกรัฐมนตรีให้กระทำก่อนการเสนอชื่อ ให้ประธานาธิบดีลงนามแต่งตั้ง หรือกล่าว อย่างง่าย ๆ ก็คือว่า ผู้ที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้า พรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมากในสภาผู้แทน ราษฎร ก็จะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยอัตโนมัติ

นายกรัฐมนตรีมีวาระการดำรงตำแหน่ง เท่ากับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ 5 ปี

เมื่อนายกรัฐมนตรีได้รับแต่งตั้งจาก ประธานาธิบดีแล้ว ก็จะสาบานตนต่อหน้า ประธานาธิบดี เพื่อรับหน้าที่ในตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญพอ สรุปได้ดังนี้คือ

1. เป็นผู้นำของคณะรัฐมนตรีในการ บริหารงานของประเทศ (แม้ว่าในบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญจะให้อำนาจหน้าที่ในการบริหาร ประเทศเป็นของประธานาธิบดี แต่ประธานาธิบดี จะใช้อำนาจเหล่านั้น ผ่านทางนายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรี ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้มี อำนาจบริหารอย่างแท้จริงคือ นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรี)
2. เป็นผู้แนะนำประธานาธิบดีในการ แต่งตั้งรัฐมนตรีและแบ่งหน้าที่ให้รับผิดชอบ แต่ละกระทรวง
3. รับผิดชอบด้านการบริหารงานของ ประเทศ
4. เป็นผู้ประสานงานระหว่างคณะ รัฐมนตรี กับประธานาธิบดี, ฝ่ายบริหารกับ ฝ่ายนิติบัญญัติ, และระหว่างกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ
5. เป็นโฆษกของรัฐบาลในสภา การ แลกเปลี่ยนนโยบายของรัฐบาลในสภา การตอบกระทู้ ถามที่สำคัญ ๆ เป็นต้น

จากการที่นายกรัฐมนตรีเป็นผู้บริหารงานในนามของประธานาธิบดี ในทางปฏิบัติอาจกล่าวได้ว่า นายกรัฐมนตรีมีอำนาจและบทบาทมากกว่าประธานาธิบดี เพราะการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย ตลอดจนการนำเอานโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับคณะรัฐมนตรีซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำ ส่วนตัวประธานาธิบดีเพียงแต่ลงนามในพิธีการเท่านั้น

คณะรัฐมนตรี

รัฐมนตรีทุกคนมีคุณสมบัติสำคัญ คือ ต้องเป็นสมาชิกรัฐสภา คือ ต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (โลกสภา) หรือไม่ก็ต้องเป็นสมาชิกวุฒิสภา (ราชยสภา) สมาชิกสภาหนึ่งผู้ที่มิได้เป็นสมาชิกรัฐสภา อาจได้รับแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีได้ ปกติเมื่อได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีแล้วจะต้องได้รับการแต่งตั้งเป็นวุฒิสภาหรือไม่ก็ต้องออกไปสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภายใน 6 เดือนเป็นอย่างช้า ในกรณีที่ไม่ได้รับเลือกตั้งก็จะต้องลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรี เช่นเดียวกับการที่ไม่ได้สมัครรับเลือกตั้งภายใน 6 เดือน

รัฐมนตรีของอินเดียมีลักษณะคล้าย ๆ กับของอังกฤษ คือ มีการแบ่งรัฐมนตรีเป็นสามประเภทคือ¹

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวง (Cabinet Ministers) ทำหน้าที่ว่าการและรับผิดชอบในการบริหารงานของกระทรวงต่าง ๆ ตามที่

นายกรัฐมนตรีมอบหมาย และเข้าร่วมรับผิดชอบในการประชุมคณะรัฐมนตรี เพื่อตัดสินใจปัญหาในเรื่องนโยบายของรัฐบาล

2. รัฐมนตรีประจำกระทรวง (Ministers of State) เป็นรัฐมนตรีประจำกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ถือว่ามีใช้เป็นส่วนหนึ่งของคณะรัฐมนตรี ดังนั้นอาจถูกเชิญไปร่วมประชุมคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาปรึกษาเรื่องบางเรื่องในบางโอกาสได้ รัฐมนตรีประจำกระทรวงนี้อาจอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง

3. รัฐมนตรีช่วยว่าการ (Deputy of Ministers) เป็นรัฐมนตรีทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่สังกัด ซึ่งจะได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยปกติจะไม่ให้เข้าร่วมประชุมคณะรัฐมนตรีและไม่มีหน้าที่เป็นของตนเองอย่างชัดเจน

องค์ประกอบของคณะรัฐมนตรี (Union Council of Ministers)

คณะรัฐมนตรีของอินเดียมีตำแหน่งต่าง ๆ ที่รับผิดชอบในการบริหารงานแผ่นดิน ซึ่งมีความสำคัญตามลำดับลดหลั่นกันดังต่อไปนี้

1. นายกรัฐมนตรี (Prime Ministers) เป็นบุคคลสำคัญสูงสุดในฝ่ายบริหาร เป็นหัวหน้าพรรคที่มีเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร

¹Constitution and Administration. Ambalon Cantt, Modern Publication, 1973, p.172.

นายกรัฐมนตรี จะทำหน้าที่เป็นประธานของที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เป็นผู้คอยประสานงานของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายที่ได้แถลงไว้กับสภาผู้แทนราษฎร

2. รองนายกรัฐมนตรี (Deputy Prime Ministers) ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยของนายกรัฐมนตรี ตามที่นายกรัฐมนตรีจะมอบหมาย อยู่ในฐานะทำการแทนนายกรัฐมนตรี เมื่อนายกรัฐมนตรีไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยทั่วไปรองนายกรัฐมนตรีมักจะดำรงตำแหน่งว่าการกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งอีกด้วย การแต่งตั้งรองนายกรัฐมนตรีของอินเดีย มิได้แต่งตั้งทุกรัฐบาล แต่เป็นไปตามโอกาสและความกดดันทางการเมือง

3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวง (Cabinet Ministers) มีหน้าที่รับผิดชอบในกระทรวงที่ได้รับมอบหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของข้าราชการในกระทรวงนั้น ฉะนั้นจึงเป็นตำแหน่งที่ข้าราชการประจำจะต้องให้ความเคารพและปฏิบัติตามคำสั่งเสมอ และมีหน้าที่สำคัญต้องเข้าร่วมประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่อตัดสินใจปัญหาในเรื่องนโยบายของรัฐบาล

4. รัฐมนตรีประจำกระทรวง (Ministers of State) เป็นรัฐมนตรีประจำกระทรวงมีหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวง มิได้เข้าร่วมประชุมคณะรัฐมนตรี แต่อาจถูกให้ไปพิจารณาปรึกษาหารือบางเรื่องในบางโอกาสได้

5. รัฐมนตรีช่วยว่าการ (Deputy Ministers) ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่สังกัด ซึ่งจะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างหนึ่งอย่างใดแล้วแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงจะมอบหมายและไม่ต้องเข้าร่วมประชุมคณะรัฐมนตรี

6. เลขานุการรัฐมนตรีฝ่ายรัฐสภา (Parliamentary Secretaries) เป็นตำแหน่งต่ำกว่ารัฐมนตรีช่วยว่าการ ทำหน้าที่ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงในกิจการต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านรัฐสภา

นอกจากนี้ยังมีคณะรัฐมนตรีที่สำคัญอย่างยิ่งยวดอีกคณะหนึ่ง คือ คณะรัฐมนตรีวงใน (Inner cabinet Ministers) เป็นรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีไว้นิยามใจมีความสนิทสนมกันเป็นพิเศษ เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการรถไฟ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นต้น เมื่อมีปัญหาที่สำคัญคือ มีนโยบายที่สำคัญที่จะต้องตัดสินใจ นายกรัฐมนตรีก็จะเรียกรัฐมนตรีวงในมาปรึกษา ในบางครั้งเรื่องที่มีความสำคัญและเป็นความลับ มักจะตัดสินใจและแก้ปัญหากันในคณะรัฐมนตรีวงในนี้เอง โดยไม่ต้องนำเข้าไปประชุมในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

ก. รัฐสภา

ฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาของอินเดียได้รับอิทธิพลมาจากอังกฤษ เป็นแบบ 2 สภา

(Bicameral system) ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 79 รัฐสภาประกอบด้วย ประธานาธิบดี และ รัฐสภา ซึ่งมี 2 สภา ได้แก่ ราชยสภา (Rajya Sabha) หรือสภาสูง (วุฒิสภา) และโลกสภา (Lok Sabha) หรือสภาผู้แทนราษฎร

ราชยสภา (Rajya Sabha)

ราชยสภาหรือวุฒิสภาของอินเดียมี ลักษณะคล้าย ๆ กับวุฒิสภาของสหรัฐอเมริกา เช่น รองประธานาธิบดีทำหน้าที่ประธานของ ราชยสภา แต่ที่มาของสมาชิกต่างกัน คือ ของ สหรัฐอเมริกา เป็นผู้แทนของมลรัฐ ๆ ละ 2 คน ส่วนของอินเดียมีผู้แทนตามสัดส่วนของมลรัฐ รัฐที่มีพลเมืองมากก็มีผู้แทนได้มากลดหลั่นกัน ตามลำดับ

วาระการดำรงตำแหน่ง

ราชยสภาเป็นองค์กรที่มีความมั่นคง และจะไม่มีการยุบสภา เมื่อได้รับการแต่งตั้ง ให้เป็นสมาชิกราชยสภาแล้ว จะอยู่ในตำแหน่ง เป็นเวลา 6 ปี สมาชิกหนึ่งในสามจะออกทุก ๆ 2 ปี ทั้งนี้ เพื่อให้สมาชิกใหม่เข้ามา เพื่อจะได้มีการนำเอาแนวความคิดใหม่เข้ามาสู่ราชยสภา ให้มากขึ้น

ประธานราชยสภา

รองประธานาธิบดีดำรงตำแหน่งประธาน ราชยสภาโดยตำแหน่ง ซึ่งเลือกตั้งมาจาก สมาชิกราชยสภาและสมาชิกโลกสภาให้ดำรง ตำแหน่งสมัยละ 5 ปี ตามรัฐธรรมนูญไม่ได้ให้อำนาจมากนัก อำนาจที่เด่นชัดคือ เป็น

ประธานราชยสภา ในขณะที่โลกสภาและ ราชยสภาประชุมร่วมกัน ประธานราชยสภา จะไม่เข้าร่วมประชุมเพราะมิได้เป็นสมาชิกของ สภาใดสภาหนึ่ง ในกรณีนี้ ประธานโลกสภา จะทำหน้าที่เป็นประธานในการประชุมร่วมกัน

อำนาจหน้าที่ของประธานราชยสภา คือ การดำเนินงานของสภาตามระเบียบกฎเกณฑ์ ของสภา ควบคุมตรวจตรา และการบริหารงาน ทั่วไปของสภาคล้าย ๆ กับประธานโลกสภา ประธานสภาจะต้องวางตัวเป็นกลาง จะไม่ออก เสียงลงมติในที่ประชุมวันแต่จะมีเสียงเท่ากัน จึงจะออกเสียงเพื่อชี้ขาด

นอกจากนี้สมาชิกราชยสภาจะทำการ เลือกตั้งรองประธานสภา เพื่อช่วยงานของ ประธานราชยสภา ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย จากประธานสภา ปฏิบัติหน้าที่ประธานสภาเมื่อ ประธานสภาไม่สามารถทำหน้าที่ได้ตามปกติ

โลกสภา (Lok Sabha)

สภาล่างหรือสภาผู้แทนราษฎรของอินเดีย เรียกว่า “โลกสภา” มีลักษณะคล้ายสภาสามัญ ของอังกฤษ (British House of Commons) ทำ หน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีส่วนใหญ่ต้องมา จากสภานี้ สมาชิกโลกสภา มีตามสัดส่วนของ จำนวนประชากรรัฐต่าง ๆ และรัฐในอารักขา ของรัฐบาลกลาง

วาระการดำรงตำแหน่ง

สมาชิกโลกสภาจะอยู่ในตำแหน่งคราว

ละ 5 ปี เว้นแต่จะมีการยุบสภาก่อนถึงกำหนด หรือมีการขยายเวลาอยู่ในตำแหน่งออกไปได้คราวละ 1 ปี ในกรณีที่มีการประกาศภาวะฉุกเฉิน แต่ไม่สามารถต่ออายุไปได้กว่า 6 เดือน หลังจากยกเลิกการประกาศภาวะฉุกเฉินแล้ว

อำนาจหน้าที่ของโลสภา

1. อำนาจหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ

หน้าที่หลักของโลสภา คือ การออกกฎหมาย เพื่อใช้ในการบริหารรัฐการแผ่นดิน ร่างกฎหมายโดยปกติจะเริ่มเสนอจากสภาใดสภาหนึ่งก็ได้ แต่ต้องได้รับอนุมัติจากทั้งสองสภา แต่ถ้าตกลงกันไม่ได้ ประธานาธิบดีจะเรียกประชุมสภาทั้งสองร่วมกัน โดยให้วินิจฉัยด้วยคะแนนเสียงข้างมาก ปกติโลสภาจะเป็นฝ่ายชนะเสมอ เพราะโลสภามีสมาชิกมากกว่าราชสภาประมาณ 2 เท่า ในกรณีร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับการเงินจะต้องเริ่มเสนอจากโลสภาเพียงแห่งเดียว แต่เมื่อผ่านสภาผู้แทนราษฎรแล้วต้องส่งไปให้ราชสภาเพื่อขอคำแนะนำ ซึ่งสภาผู้แทนโลสภาจะรับหรือไม่ก็ได้ ถ้าราชสภาไม่ส่งกลับคืนมาให้ หรือไม่ให้ความเห็นเสนอแนะอะไรมาภายใน 14 วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างกฎหมายจากโลสภา กฎหมายนั้นเป็นอันใช้ได้เหมือนกับได้ผ่านทั้ง 2 สภาแล้ว

โลสภาไม่สามารถที่จะออกกฎหมายที่กำหนดว่าเป็นของมลรัฐ (State List) ยกเว้นระหว่างการประกาศภาวะฉุกเฉิน หรือตามมติของราชสภา ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ

มาตรา 249 ที่ให้อำนาจในการออกกฎหมายในส่วนที่เป็นอำนาจหน้าที่ของมลรัฐได้ นอกจากนี้กฎหมายที่ผ่านรัฐสภาแล้วอาจถูกยับยั้งโดยประธานาธิบดีและศาลสูงสุดมีอำนาจตีความ (Judicial Review) อีกด้วย

2. อำนาจหน้าที่ด้านการเงิน

หน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของโลสภา คือ การควบคุมการเงินของประเทศ ไม่มีภาษีใดที่จะเรียกเก็บจากประชาชน หรือการก่อหนี้สินโดยรัฐบาลเกิดขึ้นได้ยกเว้นภายใต้อำนาจและความเห็นชอบของรัฐสภาโดยเฉพาะ โลสภา เงินเดือน ค่าใช้จ่ายของประธานาธิบดี รองประธานาธิบดี ผู้พิพากษาศาลสูงสุด อธิบดีกรมอัยการ อธิบดีกรมบัญชีกลาง ฯลฯ โลสภาอภิปรายได้แต่ไม่มีการลงมติ ซึ่งเงินดังกล่าวนี้เป็นกองทุนพิเศษ (Consolidated Fund) ของอินเดียภายใต้การเห็นพ้องของรัฐสภา

อย่างไรก็ตาม อำนาจในการควบคุมการใช้จ่ายเงินเป็นอำนาจหน้าที่ของโลสภา ราชสภา อาจจะหยิบยกมาอภิปรายเกี่ยวกับงบประมาณ แต่โลสภาเป็นผู้ร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับการเงินและลงมติอนุมัติตามที่ต้องการ

3. อำนาจหน้าที่ในการเลือกตั้งและการลงโทษ

ทั้งโลสภาและราชสภามีอำนาจหน้าที่ในการเลือกตั้งประธานาธิบดี รองประธานาธิบดี ผู้พิพากษาศาลสูงสุด ผู้พิพากษาศาลสูง อธิบดี

กรมอัยการ อธิบดีกรมบัญชีกลาง ฯลฯ และสามารถถอดถอนหรือปลดออกจากตำแหน่งดังกล่าวได้ นอกจากนี้ยังสามารถลงโทษสมาชิกโลกสภา หรือบุคคลภายนอกที่ละเมิดสิทธิพิเศษของสมาชิกได้

4. อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ

โลกสภามีอำนาจบทบาทในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ การแก้ไขจะต้องอาศัยเสียงข้างมากของสมาชิกทั้งหมด และเสียงข้างมาก 2 ใน 3 ของสมาชิกที่มาประชุม และออกเสียงลงมติ เมื่อรัฐธรรมนูญผ่านการแก้ไขของรัฐสภาแล้ว จะต้องได้รับสัตยาบันโดยสภานิติบัญญัติแห่งรัฐไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของมลรัฐ จึงจะแก้ไขรัฐธรรมนูญได้

5. อำนาจหน้าที่ในการควบคุมฝ่ายบริหาร

อำนาจหน้าที่ในการควบคุมฝ่ายบริหาร ซึ่งคณะรัฐมนตรีต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อโลกสภา โลกสภามีอำนาจตั้งกระทู้ถาม เปิดอภิปรายเพื่อตำหนิรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะหรือเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรี รวมทั้งใช้วิธีตัดหรือไม่อนุมัติงบประมาณที่คณะรัฐมนตรีเสนอ แต่ในการควบคุมฝ่ายบริหารของอินเดียนี้ รัฐสภาของอินเดียดำเนินการ

ค่อนข้างจะเรียบร้อย ทั้งนี้เนื่องมาจาก

ประการแรก พรรครัฐบาลของอินเดียเป็นพรรคที่ใหญ่ที่สุด และมีความสามารถในการควบคุมให้สมาชิกของตนอยู่ในระเบียบวินัยได้เป็นส่วนใหญ่

ประการที่สอง สมาชิกรัฐสภาของอินเดียส่วนใหญ่มีความเคยชินกับระเบียบข้อบังคับของสภาเป็นอย่างดี

เนื่องจากสถาบันนี้มีมานานแล้ว ในวงการเมืองการปกครองของอินเดียทุกระดับ ตั้งแต่ระดับมลรัฐถึงระดับชาติ สมาชิกรัฐสภาของรัฐบาลกลางจำนวนมากเคยผ่านการเป็นสมาชิกสภาเทศบาล และสมาชิกรัฐสภาแห่งรัฐมาแล้วแทบทั้งสิ้น

นอกจากนี้สภาอาจจะพักหน้าที่ที่ทำตามปกติ เพื่อพิจารณาเรื่องที่สำคัญเร่งด่วนเกี่ยวกับส่วนรวม เช่น การจลาจล

ที่รุนแรง อุบัติเหตุทางรถไฟ เป้าหมายของการหยุดทำหน้าที่ปกติของโลกสภานี้ก็เพื่อเร่งรัดให้รัฐบาลดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการยื่นญัตติและวิพากษ์วิจารณ์ (calling attention motions and half an hour discussions) นโยบายและการกระทำของรัฐบาล

การควบคุมของรัฐสภา และอำนาจการ

ในกรณีที่คณะกรรมาธิการเลือกตั้งเห็นว่าการลงคะแนนมีการทุจริตหรือโกง การเลือกตั้งสามารถสั่งยกเลิกการลงคะแนนและสั่งให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ได้

ให้ความไว้วางใจ ทำให้ฝ่ายบริหารต้องระมัดระวังและเป็นการป้องกันการใช้อำนาจพลการ หรือผูกขาดการปกครอง คำถามและการหยุดทำหน้าที่ ซึ่งกระทำโดยฝ่ายนิติบัญญัติเหมือนกับเป็นการให้โอกาสแก่การแสดงความคิดเห็นของส่วนรวม ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของรัฐสภา

6. อำนาจหน้าที่ในการให้การศึกษา

ปัญหาต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อกระเทือนถึงประชาชน โลกสภามีอำนาจหน้าที่ที่จะหยิบยกมาอภิปรายเพื่อเป็นการเปิดเผยให้ประชาชนได้ทราบ และสื่อมวลชนยังได้ช่วยเผยแพร่ช่วยเสริม หรือกระตุ้นอีกทางหนึ่งด้วย จากคำพูดของนักหนังสือพิมพ์ชั้นนำในอินเดียกล่าวว่า “รัฐสภาของอินเดียสามารถที่จะเป็นกระจกสะท้อนและให้ความรู้ ความรู้สึกนึกคิดกับสาธารณชน และเป็นการทำหน้าที่ของรัฐสภาให้สาธารณชนเห็นการอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาส่วนรวมของสภา จะมีผลต่อการแสดงความคิดเห็นของแต่ละบุคคล ก่อให้เกิดการยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างออกไป และสามารถหามติของส่วนรวมได้” ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถูกสร้างขึ้นในสภาของอินเดีย ดังนั้น จึงเป็นได้ว่าสภาของอินเดียช่วยให้การศึกษาและเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตยอีกทางหนึ่งด้วย

2. ระบบการเลือกตั้งของประเทศอินเดีย

นับตั้งแต่ได้เอกราชเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม

2490 เป็นต้นมา ประเทศอินเดียใช้ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกโลกสภา 1 คน มาจาก 1 เขตการเลือกตั้ง โดยผู้สมัครที่ได้รับคะแนนสูงสุด จะเป็นผู้ชนะการเลือกตั้ง เป็นการใช้ระบบการเลือกตั้งแบบระบบเสียงข้างมากรอบเดียว

อย่างไรก็ตาม จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอินเดีย ตามรัฐธรรมนูญกำหนดไว้คือ 545 ที่นั่ง ในจำนวนนี้ 543 ที่นั่ง มาจากการเลือกตั้งโดยตรง คือ มาจากรัฐต่าง ๆ 25 รัฐจำนวน 530 ที่นั่ง และจากเขตการปกครองอีก 13 ที่นั่ง ส่วนอีก 2 ที่นั่งสงวนไว้สำหรับชุมชนอินเดีย เชื้อสายอังกฤษ (Anglo – Indian) ซึ่งอยู่ในดุลยพินิจของประธานาธิบดีและนับตั้งแต่การเลือกตั้งปี 1991 ในรัฐสภาอินเดีย ชุดที่ 10 เป็นต้นมา ไม่มีผู้แทนราษฎรประเภทนี้ แต่อย่างไร

ในส่วนของสมาชิกวุฒิสภา หรือราชยสภา รัฐธรรมนูญกำหนดจำนวนไว้ 250 ที่นั่ง ในปัจจุบันสมาชิกวุฒิสภาเลือกมาจากมลรัฐและเขตการปกครอง จำนวน 233 ที่นั่ง และประธานาธิบดีจะพิจารณาแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา ได้อีก 12 คน จากบรรดาผู้ที่มีชื่อเสียงในด้านต่าง ๆ เช่น ทางวรรณคดี วิทยาศาสตร์ อักษรศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

สำหรับในส่วนของมลรัฐทุกมลรัฐจะมีสภานิติบัญญัติแห่งมลรัฐ หรือวิหานสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรแห่งมลรัฐ และในบางมลรัฐ

เช่น รัฐพิหาร เจมมู-แคชเมียร์ การ์ณาตากั
มหาราษฏร์ อุตตรประเทศ จะมีสภาสูงของ
มลรัฐ หรือวิทานปาริชาต แต่มลรัฐส่วนใหญ่
จะไม่มีวิทานปาริชาต (ดูเอกสารประกอบ
หมายเลข 1)

ปัจจุบันคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ดำเนินการจัดการเลือกตั้งประธานาธิบดี รอง
ประธานาธิบดี สมาชิกโลกสภาและสมาชิก
ราชยสภา ซึ่งเป็นตำแหน่งทางการเมืองใน
ระดับรัฐบาลกลาง และการเลือกตั้งระดับ
มลรัฐส่วนระดับท้องถิ่น ให้แต่ละท้องถิ่นไป
ดำเนินการจัดการเลือกตั้งกันเอง¹

ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติ
และเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. เป็นพลเมืองอินเดีย อายุครบ 18 ปี
บริบูรณ์ ในวันที่ 1 มกราคม ของทุกปี
2. ไม่ขาดคุณสมบัติผู้มีสิทธิออกเสียง
เลือกตั้ง เช่น สติพินเพื่อน ไม่สมประกอบ
ไม่มีถิ่นที่อยู่ในเขตเลือกตั้ง ผู้ถูกลงโทษเพราะ
กระทำผิดทางอาญา หรือกระทำผิดกฎหมาย
เกี่ยวกับการเลือกตั้ง
3. ต้องมีชื่ออยู่ในบัญชีผู้มีสิทธิออกเสียง
เลือกตั้ง

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

1. เป็นพลเมืองอินเดีย
2. อายุครบ 25 ปีบริบูรณ์ สำหรับ
สมาชิกโลกสภาและสมาชิกวิทานสภา ส่วน
สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกวิทานปาริชาต อายุ
ครบ 30 ปีบริบูรณ์
3. คุณสมบัติอื่น ๆ ตามที่รัฐสภากำหนด
ไว้ เช่น ต้องมีถิ่นที่อยู่ในเขตที่ตนสมัครรับ
เลือกตั้ง ต้องไม่มีความผิดหรือถูกลงโทษ หรือ
ถูกเพิกถอนออกจากรัฐการเพราะเหตุคอร์รัปชัน
หรือเพราะความไม่ซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่และ
พันธะไม่เกิน 5 ปี ผู้ที่ไม่ยื่นบัญชีค่าใช้จ่ายใน
การสมัครรับเลือกตั้งต่อคณะกรรมการควบคุม
การเลือกตั้งภายในเวลาที่กำหนด และโดยไม่มี
เหตุผลก็จะถูกตัดสิทธิ์นี้ ผู้เป็นข้าราชการ ผู้ที่
ได้รับเงินตอบแทนจากรัฐบาลกลาง หรือ
รัฐบาลมลรัฐรัฐใดรัฐหนึ่งของอินเดียจะสมัคร
รับเลือกตั้งมิได้ ยกเว้นได้รับการยกเว้นจาก
กฎหมายของรัฐสภา พ.ศ. 2502 เช่น เป็น
รัฐมนตรี ผู้ที่เป็นผู้อำนวยการบริษัทที่รัฐบาล
มีหุ้นส่วนตั้งแต่ 25 ใน 100 ขึ้นไป ผู้ที่ทำ
สัญญากับรัฐบาลเพื่อส่งสิ่งของให้ หรือเพื่อการ
อย่างใดให้ จะสมัครรับเลือกตั้งมิได้

¹จากการสัมภาษณ์ Dr. M.s. Gill ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งของประเทศอินเดีย ณ สำนักงาน
คณะกรรมการการเลือกตั้งของประเทศอินเดีย (NIRVACHAN SADAN, ASOK ROAD, NEW DELHI-100
001, INDIA) เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2540.

เอกสารประกอบหมายเลข 1¹ตารางเปรียบเทียบจำนวนสมาชิกรัฐสภาและสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ²

ชื่อรัฐ/เขตปกครอง	ราชยสภา	โลกสภา			วิฑานสภา			วิฑาร ปารีชาต
		ส.ส.โลกสภา	ส.ส.จาก ววรรณะ	ส.ส.จาก เผ่าพันธุ์	สมาชิกรวม	สมาชิกจาก ววรรณะ	สมาชิกจาก เผ่าพันธุ์	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1. รัฐ								
1. รัฐอันตราประเทศ	18	42	6	2	294	39	15	-
2. อรุณาจัลประเทศ	1	2	-	-	60	-	59	-
3. อัลดัม 7	14	1	2	126	8	16	-	
4. พืฬาร 22	54	8	5	324	48	28	96	
5. กั้ว 1	2	-	-	40	1	1	-	
6. กุจราท 11	26	2	4	182	13	26	-	
7. ฮารยณะ 5	10	2	-	90	17	-	-	
8. ทิมาจัลประเทศ	3	4	1	-	68	16	3	-
9. แจมมูร์ - แคชเมียร์	4	6	-	-	87	7	-	36
10. กานาต้ากั้ว	12	28	4	-	224	33	2	75
11. เคราลา 9	20	2	-	140	13	1	-	
12. มัธยประเทศ	16	40	6	9	320	44	75	-
13. มหาราษฏร์	19	48	3	4	288	18	22	78
14. มณีปุระ 1	2	-	1	60	1	19	-	
15. เมฆฮารายา	1	2	-	-	60	-	59	-
16. มีซอรัม 1	1	-	1	40	-	39	-	
17. นากาแลนด์	1	1	-	-	60	-	59	-
18. โอริสสา 10	21	3	5	147	22	34	-	
19. ปัญจาบ 7	13	3	-	117	29	-	-	
20. ราษสถาน 10	25	4	3	200	33	24	-	
21. ลีซิม 1	1	-	-	32	2	12	-	
22. ทมิลนาđu 18	39	7	-	234	42	3	-	
23. ตร์ปุระ 1	2	-	1	60	7	17	-	
24. อุตตรประเทศ	34	85	18	-	425	92	1	108
25. เบงกอลตะวันตก	16	42	8	2	294	59	17	-
2. เขตปกครอง								
1. หมู่เกาะอันดามันและนิโคบาร์	-	1	-	-	-	-	-	-
2. จันดิการ์	-	1	-	-	-	-	-	-
3. คาคร์้า และนคราฮาวีลี	-	1	-	1	-	-	-	-
4. ดามันและดีอู	-	1	-	1	-	-	-	-
5. เดลี	3	7	1	70	13	-	-	-
6. ลัคชาตวี่ป	-	1	-	-	-	-	-	-
7. ปอนดิเชอรี	1	1	-	30	5	-	-	-
รวม	233	543	79	41	3,990	544	532	393

¹คณะกรรมการการเลือกตั้ง : การเลือกตั้งทั่วไป ปี 1996 (โลกสภาครั้งที่ 11)

²ประธานาธิบดี แต่งตั้งสมาชิกราชยสภา จำนวน 12 ที่นั่ง

การขาดคุณสมบัติของการเป็นสมาชิกโลกสภา

1. เป็นบุคคลที่มีตำแหน่งในระบบราชการของรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลมลรัฐ
2. ถูกศาลสั่งฟ้องให้การเลือกตั้งเป็นโมฆะ
3. ถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลล้มละลาย
4. เป็นบุคคลที่ถือสัญชาติของประเทศอื่น
5. ขาดคุณสมบัติตามกฎหมายที่ออกโดยรัฐสภา

ระบบการเลือกตั้งในประเทศอินเดีย (Election system in India)

ประเทศอินเดียได้รับเอกราชมาตั้งแต่เมื่อปี พ.ศ. 2490 เป็นต้นมา ระบบการเลือกตั้งได้กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน มาจาก 1 เขตการเลือกตั้ง ระบบข้างมากรอบเดียว โดยผู้สมัครที่ได้รับคะแนนเสียงสูงสุดจะเป็นผู้ชนะการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้ง (Election Commission)

คณะกรรมการการเลือกตั้งของอินเดียเป็นองค์กรอิสระ เป็นกลางและมีอำนาจกึ่งตุลาการ ตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 โดยมีนโยบายที่จะปกครองและรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบบประชาธิปไตย ให้คำปรึกษาดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาแห่งมลรัฐ ประธานาธิบดี และรองประธานาธิบดี ให้เป็น

ไปด้วยความเรียบร้อย เป็นกลางทางการเมือง และบริสุทธิ์ยุติธรรม

องค์ประกอบ

คณะกรรมการการเลือกตั้งของอินเดียเป็นหน่วยงานอิสระประกอบด้วย ประธานกรรมการการเลือกตั้ง 1 คน และกรรมการการเลือกตั้ง 2 คน ซึ่งมีฐานะเท่าเทียมกัน ซึ่งประธานาธิบดีเป็นผู้แต่งตั้งโดยคำปรึกษาจากนายกรัฐมนตรี

วาระการดำรงตำแหน่ง

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง และกรรมการการเลือกตั้ง มีวาระดำรงตำแหน่ง 6 ปี และกำหนดอายุไว้จะอยู่เกิน 65 ปีไม่ได้

หลักประกันในการดำรงตำแหน่ง

ประธานกรรมการการเลือกตั้งจะดำรงตำแหน่งตามวาระของตนเป็นการถาวร จะไม่ถูกโยกย้ายออกจากตำแหน่ง ยกเว้นจะมีเหตุผล เช่นเดียวกับการโยกย้ายประธานศาลฎีกา กล่าวคือประธานาธิบดีจะปลดประธานกรรมการการเลือกตั้งได้ก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมด

เงินเดือน

ประธานกรรมการการเลือกตั้งจะได้รับเงินเดือนเท่ากับประธานศาลฎีกา และกรรมการ

การเลือกตั้งจะได้รับเงินเดือนเท่ากับผู้พิพากษา
ศาลฎีกา

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

กล่าวได้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งของ
อินเดียมีการทำงานที่มีประสิทธิภาพสามารถจัด
การเลือกตั้งที่มีเขตการเลือกตั้งจำนวนมหาศาล
ได้อย่างเรียบร้อย ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะมี
อำนาจหน้าที่เพียงพอกับการจัดการดูแลการ
เลือกตั้งได้ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ
การเลือกตั้งของอินเดียมีดังต่อไปนี้ คือ

1. กำหนด วัน เวลา การเลือกตั้ง (ซึ่ง
การเลือกตั้งอาจกระทำกันหลายวัน) เสนอ
ประธานาธิบดี เพื่อที่ประธานาธิบดีจะเป็น
ผู้ประกาศในรัฐกิจจานุเบกษาให้มีการเลือกตั้ง
ตามวัน และเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง
เสนอ

2. จัดทะเบียนรับรองพรรคการเมือง
และกำหนดสัญลักษณ์ของพรรคการเมือง

3. ให้คำปรึกษาแก่ประธานาธิบดี สำหรับ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ขาดคุณสมบัติ หลัง
จากการเลือกตั้ง

4. เตรียมการและตรวจสอบทะเบียน
รายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ทุก ๆ ครั้งที่มีการ
เลือกตั้งและทุก ๆ วันที่ 1 มกราคม ของทุกปี)
โดยพนักงานทะเบียนเลือกตั้งจะเป็นผู้เตรียมและ
แก้ไขทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิในการเลือกตั้ง
ของแต่ละเขตเลือกตั้งของตน เริ่มจากพนักงาน

ทะเบียนเลือกตั้งเตรียมทะเบียนเลือกตั้งฉบับ
ร่างในเขตเลือกตั้งของตน แล้วส่งจดหมายไป
ยังเจ้าบ้านเพื่อแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ทุกคนที่ได้
รับจดหมายจะต้องส่งจดหมายร้องขอกลับคืน
นอกจากนี้เจ้าพนักงานทะเบียนอาจไปหาข้อมูล
ด้วยตนเองตามบ้านก่อนที่จะใส่ชื่อลงในทะเบียน
ฉบับร่างก็ได้ จากนั้นพนักงานทะเบียนจึงจะติด
ประกาศทะเบียนเลือกตั้งฉบับร่างนำไปติดในที่
สาธารณะเพื่อให้ประชาชนตรวจสอบ การ
คัดค้านรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องทำภายใน
เวลา 30 วัน นับจากวันที่ติดประกาศฉบับร่าง
การเตรียมและตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
นี้ ผู้อำนวยการเลือกตั้งระดับอำเภอ และ
ผู้อำนวยการการเลือกตั้งระดับมลรัฐ จะเป็น
ผู้ตรวจสอบควบคุมตามลำดับขั้นอีกครั้งหนึ่ง

5. กำหนดที่ตั้งและจำนวนหน่วยเลือกตั้ง
ในเขตเลือกตั้ง ภายหลังจากคณะกรรมการ
แบ่งเขตการเลือกตั้ง (Delimitation Commission)
แบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว ผู้อำนวยการเขตการ
เลือกตั้งจะกำหนดที่ตั้งและจำนวนหน่วยเลือกตั้ง
พร้อมทั้งติดประกาศรายชื่อ หน่วยเลือกตั้ง
บริเวณที่ลงคะแนน เตรียมหีบเลือกตั้ง เตรียม
สำเนาทะเบียนบ้านผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เครื่องมือ
ประทับตราสัญลักษณ์ลงบัตร บัตรเลือกตั้ง
และสิ่งจำเป็นอื่น ๆ

6. หน้าที่รับสมัครรับเลือกตั้ง หลังจาก
คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันเวลาของ
การรับสมัครแล้ว ผู้อำนวยการเขตการเลือกตั้ง
จะปิดประกาศบอกวิธีการ และสถานที่สมัคร
ต่อสาธารณะ ผู้สมัครจะต้องส่งใบสมัครให้

ผู้อำนวยการเขตการเลือกตั้ง ซึ่งจะทำการตรวจสอบใบสมัคร และมีอำนาจไม่รับใบสมัครของผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ หากตรวจสอบแล้วพบว่า มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนและไม่ถูกต้อง หรือ ไม่กระทำตามวิธีการที่กำหนดในกฎหมาย โดย ผู้อำนวยการเขตการเลือกตั้งจะต้องเขียนเหตุผล ประกอบการปฏิเสธการไม่รับสมัครไว้ด้วย

ในกรณีที่ผู้สมัคร เห็นว่าการไม่รับใบสมัคร ไม่ชอบด้วยเหตุผล สามารถร้องขอต่อศาลให้ พิจารณาผลการตรวจสอบ ใหม่ได้

7. หน้าที่ควบคุม การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ผู้ทำหน้าที่ควบคุม การลงคะแนนเสียง เลือกตั้งให้เป็นไปด้วย ความบริสุทธิ์ยุติธรรม ก็คือ ประธานหน่วย เลือกตั้งและกรรมการ หน่วยเลือกตั้ง

นอกจากนี้ผู้สมัครรับเลือกตั้งอาจตั้ง ตัวแทนการเลือกตั้ง (โดยส่งรายชื่อแจ้งให้ ผู้อำนวยการเขตการเลือกตั้งทราบก่อน) เข้าไป ดูแลการลงคะแนนด้วยก็ได้

8. หน้าที่นับคะแนนและประกาศผลการ นับคะแนน

ผู้ทำหน้าที่นับคะแนนและประกาศผลการ นับคะแนนก็คือ ผู้อำนวยการเขตการเลือกตั้ง ก่อนวันเลือกตั้ง 1 สัปดาห์ ผู้อำนวยการเขต การเลือกตั้งจะแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรไปยัง ผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อทราบ

ผู้มีสิทธิจะอยู่ในขณะที่นับคะแนน ได้แก่ ผู้อำนวยการเขตการเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

นั้น จะต้องอนุญาตให้ ตัวแทนนับคะแนนมีโอกาส แสดงเหตุผลในการตรวจสอบบัตรเลือกตั้งก่อน

หลังจากนับคะแนน เสร็จสิ้น ผู้อำนวยการเขต การเลือกตั้ง จะประกาศ รายชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง และรายงานไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งคณะกรรมการการ เลือกตั้งจะประกาศรายชื่อ ผู้ได้รับการเลือกตั้งใน รัฐกิจจานุเบกษาต่อไป

9. อำนาจยกเลิก การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็น ว่าการลงคะแนนมีการทุจริตหรือโกงการเลือกตั้ง สามารถสั่งยกเลิกการลงคะแนนและสั่งให้มีการ ลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ได้

10. อำนาจตัดสินคดีต่าง ๆ เกี่ยวกับการ

เลือกตั้งทั่วไป (อำนาจในเชิงกึ่งตุลาการ)

อำนาจข้อนี้ นับได้ว่าเป็นอำนาจที่ยิ่งใหญ่ และมีความสำคัญมากทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งอินเดียมีอำนาจสูงสุดในการเลือกตั้งรัฐธรรมนูญของอินเดีย มาตรา 324(1) บัญญัติไว้ว่า “หน้าที่อำนาจโดยตรงในการควบคุมการเตรียมทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และหน้าที่ควบคุมการเลือกตั้งไปสู่รัฐสภาและสภาแห่งมลรัฐ การเลือกตั้งประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดี ถูกมอบอำนาจไว้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง” ภายใต้บทบัญญัติดังกล่าว ทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจอย่างกว้างขวาง รวมทั้งอำนาจตัดสินคดีความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติ การเลือกตั้งประธานาธิบดี และรองประธานาธิบดี การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การตัดสินของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องอยู่ภายใต้การตรวจสอบของศาลสูง แต่ศาลสูงจะไต่สวนหรือตัดสินคดีเกี่ยวกับการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ต่อเมื่อ ผู้ได้รับความเสียหายจากการตัดสินของคณะกรรมการการเลือกตั้งมาร้องเรียนต่อศาลสูง

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้ง ในสมัยที่เป็นอาณานิคมของอังกฤษและก่อนอินเดียเป็นเอกราช อังกฤษเป็นผู้จัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญให้ในเดือนกุมภาพันธ์ 2490 เพื่อให้สภาร่างรัฐธรรมนูญร่างรัฐธรรมนูญให้กับ

ประเทศอินเดีย และเมื่อรัฐธรรมนูญได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2493 ได้บัญญัติให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระ จากสถาบันทางการเมือง เช่น คณะรัฐมนตรี รัฐสภา และศาลมาตั้งแต่ต้น

อนึ่ง แต่เดิมคณะกรรมการการเลือกตั้งของอินเดียมีประธานกรรมการการเลือกตั้งทำงานคนเดียวมาโดยตลอด ไม่ยอมให้กรรมการการเลือกตั้งอีก 2 คน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเพิ่มขึ้นในปี 2534 ออกเสียงด้วย ยังผลให้กรรมการการเลือกตั้ง 2 คน พ้องไปที่ศาลฎีกา แต่ประธานาธิบดียกเลิกคำสั่งเสียก่อน จึงทำให้ศาลฎีกามีได้วินิจฉัยประเด็นปัญหาดังกล่าว จนกระทั่งมาถึงปี พ.ศ. 2538 รัฐสภาได้ออกกฎหมายกำหนดเงินเดือนของกรรมการการเลือกตั้งที่ประธานาธิบดีอาจแต่งตั้งเพิ่มขึ้น แต่ประธานกรรมการการเลือกตั้งก็ไม่ยอมให้ออกเสียงในการประชุมตัดสินปัญหาต่าง ๆ เหมือนที่เขาเคยคัดค้านไว้ ทำให้รัฐบาลกลางและกรรมการการเลือกตั้งอีก 2 คน พ้องต่อศาลฎีกา ในครั้งนี้ศาลฎีกาได้ตัดสินในปี 2538 ว่ากรรมการการเลือกตั้งอีก 2 คนมีสิทธิเท่ากับประธานกรรมการการเลือกตั้งในการออกเสียงประชุมคณะกรรมการ และมติที่ประชุมต้องเป็นเอกฉันท์ จึงจะมีผลใช้บังคับได้ เว้นแต่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะวางระเบียบไว้เป็นอย่างอื่น

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็น

ศูนย์กลางการบริหาร การดำเนินการตามภาระกิจนโยบายการตัดสินใจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีประธานกรรมการการเลือกตั้ง 1 คน กรรมการการเลือกตั้ง 2 คน ซึ่งมีอำนาจและฐานะเท่าเทียมกันคล้ายผู้พิพากษาศาลฎีกา (ศาลสูงสุด) ของอินเดีย

การดำเนินการจัดการเลือกตั้งและกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการเลือกตั้ง ประธานกรรมการ การเลือกตั้ง และกรรมการการเลือกตั้งจะร่วมกันตัดสินใจ โดยอาศัยเสียงข้างมากเป็นแนวทางในการตัดสินใจ

คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีการประชุมร่วมกันเป็นประจำ เพื่อพิจารณาปัญหาสำคัญ ๆ และกำหนดเป็นนโยบายเพื่อนำไปปฏิบัติต่อไป โดยประธานกรรมการการเลือกตั้งจะทำหน้าที่เป็นประธานการประชุม

ประธานกรรมการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้งมีผู้ช่วย 2 คน คือ รองกรรมการการเลือกตั้ง เป็นข้าราชการประจำของอินเดีย หากเทียบกับประเทศไทยจะเทียบได้กับเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรหรือเลขาธิการวุฒิสภา ซึ่งเป็นข้าราชการตำแหน่งสูงสุดของสายข้าราชการประจำ

รองกรรมการการเลือกตั้ง จะมีผู้ช่วยตามสายงานดังต่อไปนี้ คือ ผู้อำนวยการ 1 คน นักกฎหมาย 1 คน และเลขาธิการ 5 คน หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการ 13 คน

สำหรับสายบังคับบัญชาระดับต่ำสุด คือ

ระดับฝ่ายหรือแผนก จะมีเสมียนธุรการจำนวน 5 – 8 คน ในปัจจุบันในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะมี 30 ฝ่าย หรือแผนก และจะมีเจ้าหน้าที่ประมาณ 350 คน (ดูรายละเอียดโครงสร้างคณะกรรมการเลือกตั้ง จากเอกสารประกอบหมายเลข 2)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งระดับมลรัฐ

ในแต่ละมลรัฐและเขตการปกครอง จะมีผู้อำนวยการการเลือกตั้ง (Chief Electoral Officer) โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งจะปรึกษากับรัฐบาลของแต่ละมลรัฐ แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ระดับสูงคนใดคนหนึ่งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการการเลือกตั้งซึ่งจะต้องทำงานรัฐการควบคู่ไปกับการดูแลการเลือกตั้ง เพื่อควบคุมการเลือกตั้งให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบริสุทธิ์ยุติธรรม

ผู้อำนวยการเลือกตั้งระดับอำเภอ

ในระดับอำเภอซึ่งเป็นระดับรองลงมาจากระดับมลรัฐ จะมีผู้อำนวยการเลือกตั้งระดับอำเภอ (District Election Officer) เพื่อให้คำปรึกษา ควบคุมดูแล ดำเนินการเลือกตั้งในระดับอำเภอ และประสานงานการเลือกตั้งในระดับอำเภอ

ผู้อำนวยการเขตการเลือกตั้ง

ในแต่ละเขตการเลือกตั้ง จะมีผู้อำนวยการเขตการเลือกตั้ง (Returning Officer) ทำหน้าที่

จัดการเลือกตั้งในเขตที่ได้รับมอบหมาย ปกติ จะแต่งตั้งมาจากข้าราชการ District magistrate/ Deputy Commissioner/District Collector/ District Officer ให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ เขตการเลือกตั้งสำหรับสมาชิกรัฐสภา

ส่วนข้าราชการระดับรองลงมา Sub-divisional Officer/Sub-divisional Magistrate/ Revenue Divisional Officer ให้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการเขตการเลือกตั้งสมาชิกแห่งมลรัฐ

ผู้อำนวยการเขตการเลือกตั้งจะมีผู้ช่วย 1 - 3 คนหรืออาจจะมากกว่านั้น โดยได้รับการ แต่งตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง และมี หน้าที่ในการกำหนดที่ตั้งและจำนวนหน่วยเลือกตั้ง นอกจากนี้ผู้อำนวยการเขตเลือกตั้งยังมีอำนาจ กิจตุลาการสามารถตัดสินให้มีการตรวจนับ คะแนนเลือกตั้งใหม่ได้

นายทะเบียนเลือกตั้ง

เป็นเจ้าหน้าที่เตรียมการเลือกตั้งสำหรับ แต่ละเขตการเลือกตั้ง โดยคณะกรรมการการ เลือกตั้งจะปรึกษากับรัฐบาลของมลรัฐ เพื่อ แต่งตั้งนายทะเบียนเลือกตั้งและอาจแต่งตั้ง ผู้ช่วยนายทะเบียนเลือกตั้งมาช่วยตรวจสอบ บัญชีทะเบียนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ทำบัตรเลือกตั้ง โดยปกติจะแต่งตั้งจากข้าราชการระดับหัวหน้า หน่วยงาน ของแต่ละอำเภอคนหนึ่งเป็นนาย ทะเบียนเลือกตั้ง สำหรับการเลือกตั้งสมาชิก สภาแห่งมลรัฐ

นายทะเบียนเลือกตั้งจะมีผู้ช่วยประมาณ

1 - 3 คน ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการ การเลือกตั้ง

ทั้งนายทะเบียนเลือกตั้งและผู้ช่วยนาย ทะเบียนเลือกตั้งจะไม่ได้รับเงินพิเศษใด ๆ สำหรับการ ปฏิบัติงานในหน้าที่นอกจากเบี้ยเลี้ยงระหว่าง ที่มีการเลือกตั้ง ทั้งนี้เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ ต้องรับใช้ชาติ

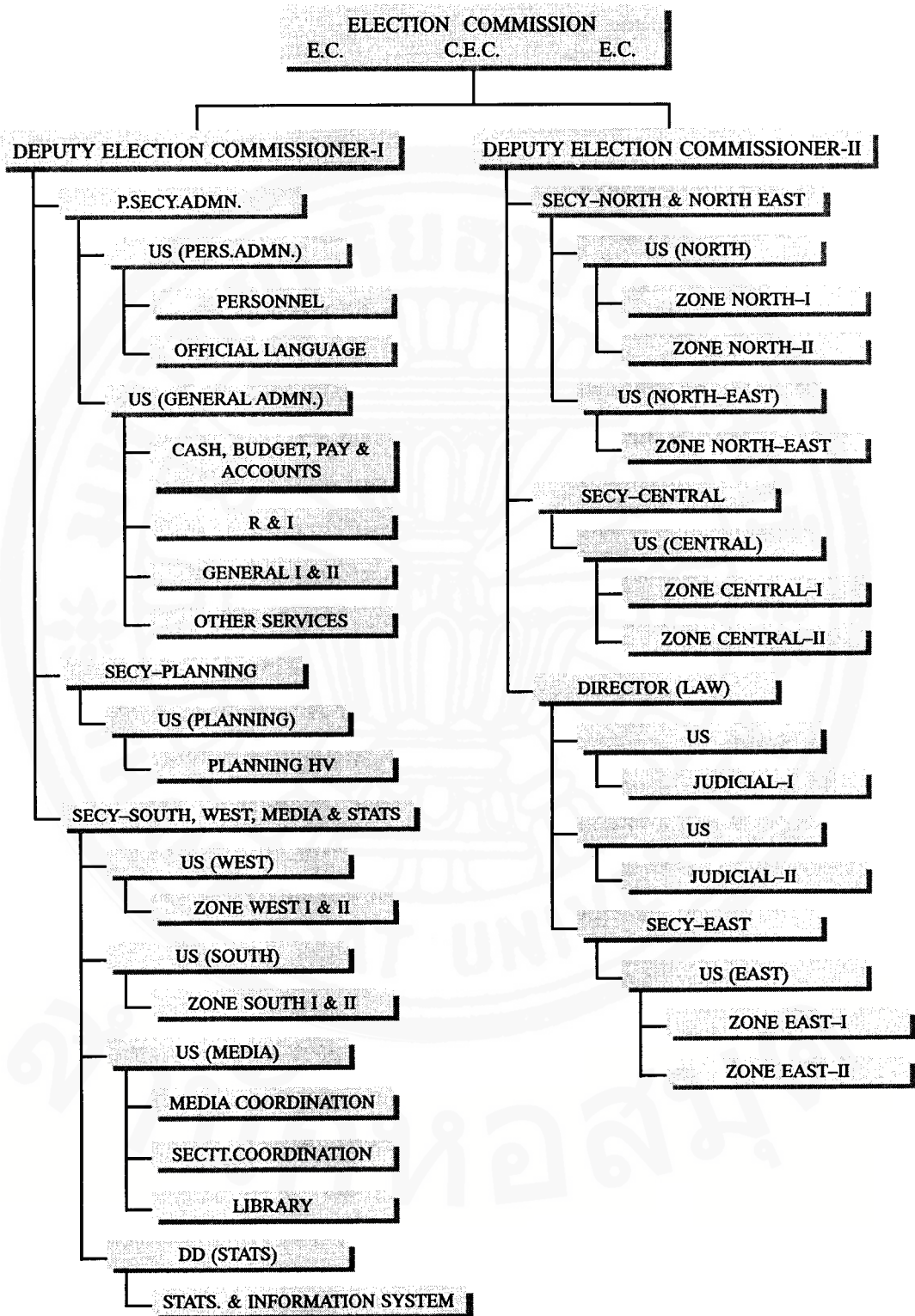
เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้ง

ในการเลือกตั้งครั้งที่ 11 ปี พ.ศ. 2539 มีหน่วยเลือกตั้ง 825,000 หน่วย การเลือกตั้ง แต่ละหน่วยต้องใช้เจ้าหน้าที่หน่วยละไม่น้อยกว่า 5 คนในจำนวนนั้น 1 คนเป็นประธานหน่วย เลือกตั้ง (Presiding Officer) กรรมการหน่วย จำนวน 3 คน และอีก 1 คนเป็นเจ้าหน้าที่ ยกหีบบัตร ทั้ง 5 คน โดยปกติจะแต่งตั้งมา จากข้าราชการ บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็น เจ้าหน้าที่ดูแลหน่วยเลือกตั้งมักจะเป็นผู้มีความ รู้ความสามารถในการปฏิบัติราชการ มีความรู้ ความสามารถ ในเรื่องกฎหมายเลือกตั้งหรือ ผู้ที่มีชื่อเสียงในด้านความซื่อสัตย์สุจริต

การกำหนดเขตการเลือกตั้ง

คณะกรรมการกำหนดเขตการเลือกตั้ง เป็น ผู้กำหนดเขตการเลือกตั้งของสมาชิกรัฐสภาและ สมาชิกสภาแห่งมลรัฐ ตามรัฐธรรมนูญของ อินเดียมาตรา 81 กำหนดให้มีการกระจายจำนวน ที่นั่งของสมาชิก ตามหลักการดังต่อไปนี้

1. จำนวนสมาชิกของแต่ละรัฐ ให้เป็นไป

ตามอัตราส่วนของพลเมืองกับที่นั่งของสมาชิกให้
สอดคล้องกันในทุกรัฐ

2. จำนวนเขตแต่ละรัฐ ให้เป็นไปตาม
อัตราส่วนของพลเมืองกับที่นั่งของสมาชิกให้
สอดคล้องกันในทุกรัฐ

ต่อมา ตามรัฐบัญญัติว่าด้วยการกำหนด
เขตการเลือกตั้ง พ.ศ. 2515 ได้กำหนดการแบ่ง
เขตการเลือกตั้งเพิ่มขึ้นดังนี้

1. ทุกเขตการเลือกตั้ง จะต้องคำนึงถึง
เหตุผลทางภูมิศาสตร์ ขนาดของพื้นที่ จำนวน
ประชากร เขตการปกครอง ความสะดวกในการ
คมนาคม และความสะดวกของประชาชน

2. เขตการเลือกตั้งของมลรัฐแต่ละเขตจะ
ต้องอยู่ในเขตการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภาเขตเดียว
กันทั้งหมด

3. เขตการเลือกตั้งที่ส่งวุ่นไวสำหรับ
วาระจะต้องกระจายไปทั่วรัฐเท่าที่จะสามารถ
กระทำได้

4. เขตเลือกตั้งที่กำหนดไว้สำหรับเผ่าพันธุ์
จะต้องคำนึงถึงที่ตั้งในพื้นที่ซึ่งมีอัตราส่วนของ
ประชากรกลุ่มนี้ให้มากที่สุด

หน่วยเลือกตั้ง

ผู้อำนวยการเลือกตั้งระดับอำเภอ (Dis-
trict Election Officers) จะเป็นผู้กำหนด
หน่วยเลือกตั้งโดยปกติจะใช้สถาบันการศึกษา
ของรัฐ อาทิเช่น โรงเรียน ศาลาประชาคม

สำนักงานปฎิบัติ (เทียบเท่าสำนักงาน อ.บ.ด.
ของประเทศไทย)

สำหรับในหน่วยเลือกตั้งหน่วยหนึ่งจะมี
ผู้มีสิทธิเลือกตั้งประมาณ 700 – 800 คน และ
ในเขตเลือกตั้งแต่ละเขตจะมีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
ตั้งแต่ 4 หมื่นคน ถึง 1.9 ล้านคน (ที่
บอมเบย์) ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้ว เขตการเลือกตั้งหนึ่ง
จะมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งเฉลี่ย 1.1 ล้านคน

บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (Electoral Rolls)

ในทุกเขตเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภาแห่งมลรัฐ
จะต้องจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ทั้งนี้
จะขึ้นอยู่กับทำให้คำปรึกษา ควบคุมดูแลของ
คณะกรรมการการเลือกตั้ง บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิ
เลือกตั้งที่จัดทำขึ้นนี้จะใช้สำหรับการเลือกตั้ง
สมาชิกโลกสภาด้วย ดังนั้นทุกรัฐและเขตการ
ปกครองจะต้องจัดทำบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิก
โลกสภา ซึ่งจะประกอบด้วยบัญชีรายชื่อผู้มี
สิทธิเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภาแห่งมลรัฐอยู่ด้วย

กรณีที่ใดมีประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิ
เลือกตั้งไปแล้ว แต่ปรากฏว่าถ้ามีบุคคลไม่มีชื่อ
ในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีสิทธิร้องขอให้ใส่
ชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จนถึง
วันสุดท้ายของการสมัครรับเลือกตั้ง

กำหนดการเลือกตั้ง

ประธานาธิบดีจะประกาศให้มีการเลือกตั้ง
ทั่วไปของสมาชิกโลก สภาผู้ว่าราชการเป็น

ผู้ประกาศให้มีการเลือกตั้งทั่วไปสำหรับสมาชิกสภาแห่งมลรัฐ และคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ประกาศการเลือกตั้งซ่อม

คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเป็นผู้กำหนดวันเลือกตั้ง วันสมัครรับเลือกตั้ง การถอนใบสมัครรับเลือกตั้ง วันเลือกตั้งจะต้องกระทำหลังจากที่ผู้สมัครถอนใบสมัครรับเลือกตั้งแล้วไม่น้อยกว่า 14 วัน

การลงคะแนนเลือกตั้ง เวลา 07.00 – 17.00 น. และการหาเสียงจะต้องยุติก่อน 48 ชั่วโมงก่อนที่จะปิดหีบเลือกตั้ง

การรับสมัคร

บุคคลที่สนใจจะลงสมัครรับเลือกตั้งจะต้องกรอกใบสมัครตามแบบใบสมัคร ซึ่งจะต้องระบุชื่อ อายุ ที่อยู่ รหัสไปรษณีย์ เขตการเลือกตั้ง ผู้สมัครไม่จำเป็นต้องสมัครในนามพรรคการเมือง แต่ต้องให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งรับรองจำนวน 10 คน ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกโลกสภาจะต้องเสียค่าประกันสมัคร 10,000 รูปี ผู้สมัครเป็นสมาชิกสภาแห่งมลรัฐเสียค่าประกันการสมัคร 5,000 รูปี ส่วนผู้สมัครในส่วนของวอร์เนอร์และเผ่าพันธุ์ เสียค่าประกันครึ่งหนึ่งของแต่ละสภา

ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องยื่นใบสมัครต่อผู้อำนวยการเขตการเลือกตั้ง (Returning Officer) ผู้สมัครสามารถที่จะถอนใบสมัครได้ตามเวลาที่กำหนด หลังจากนั้นผู้อำนวยการเขตการเลือกตั้งจะประกาศรายชื่อผู้สมัครแข่งขันรับเลือกตั้ง

ข้อกำหนดเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง

การหาเสียงของพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งจะเริ่มรณรงค์หาเสียงได้นับตั้งแต่วันสุดท้ายที่ให้มีการถอนใบสมัครรับเลือกตั้งจนถึงก่อนวันเลือกตั้ง

พรรคการเมืองทุกพรรคและผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคนจะต้องยุติหาเสียงก่อน 48 ชั่วโมงก่อนปิดหีบลงคะแนนเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออกข้อกำหนด เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของพรรคการเมืองหรือผู้สนับสนุนจะต้องเป็นไปอย่างสันติ และต้องเชื่อฟังคำสั่งของเจ้าหน้าที่ระหว่างหาเสียง จนถึงประกาศผลการเลือกตั้ง ขณะเดียวกันก็ให้พรรครัฐบาลทั้งในส่วนกลางและมลรัฐได้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติด้วย และเพื่อเป็นหลักประกันให้ข้าราชการที่มีตำแหน่งหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นธรรมในระหว่างที่มีการหาเสียงเลือกตั้ง

ระบบการออกเสียงเลือกตั้ง

ระบบการออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกโลกสภาและสมาชิกวิหานสภาจะเป็นแบบ “ระบบเขตเดียวคนเดียว เสียงข้างมากสูงสุดรอบเดียว” (The First Post System) ส่วนการเลือกตั้งสมาชิกราชยสภา และสมาชิกวิหานปาริชาตจะเป็นผู้แทนแบบระบบสัดส่วน (The proportional representative system) ส่วนวิธีการลง

คะแนนจะกาเครื่องหมายชื่อผู้สมัครและรูปภาพ หรือสัญลักษณ์แทนผู้สมัครหรือพรรคการเมือง

บัตรเลือกตั้ง

หลังจากที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ไม่ประสงค์ จะแข่งขันรับเลือกตั้ง ได้ขอลอนการสมัครแล้ว ผู้อำนวยการเขตการเลือกตั้ง (Returning Officer) จะนำรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งมาพิมพ์ชื่อลงใน บัตรเลือกตั้ง ส่วนภาษาที่จะพิมพ์ในบัตร คณะ กรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้กำหนดภาษาที่จะใช้ ในแต่ละท้องถิ่น

การเลือกตั้งทางไปรษณีย์

ในประเทศอินเดียได้กำหนดให้มีการ เลือกตั้งทางไปรษณีย์สำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

1. ทหาร ข้าราชการของอินเดียที่ออกไป ปฏิบัติงานนอกประเทศอินเดีย
2. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ระหว่างถูกคุมขัง
3. บุคคลที่ดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ อาทิ เช่น ประธานาธิบดี รองประธานาธิบดี ผู้ว่า รัฐการ คณะรัฐมนตรีของรัฐบาลกลาง และ รัฐบาลมลรัฐ ฯลฯ และ
4. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ เลือกตั้ง

ผู้สังเกตการณ์เลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเป็นผู้แต่งตั้ง ผู้สังเกตการณ์เลือกตั้ง และผู้สังเกตการณ์ เกี่ยวกับการใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

ตามรัฐธรรมนูญที่ว่าการเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรปี 2494 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2539 มาตรา 20B กำหนดให้ผู้สังเกตการณ์ มีอำนาจและหน้าที่เป็นหูเป็นตาแทนคณะ กรรมการการเลือกตั้งในเขตการเลือกตั้ง

ถ้ามีผู้สมัครหรือผู้แทนร้องเรียนปัญหา เกี่ยวกับการดำเนินการเลือกตั้ง ผู้สังเกตการณ์ อาจรายงานไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือดำเนินการบางอย่างเท่าที่จำเป็น หรืออาจ เสนอต่อผู้อำนวยการเขตการเลือกตั้งเพื่อยุติ การนับคะแนนก่อนการประกาศผลการเลือกตั้ง และรายงานข้อเท็จจริงไปยังคณะกรรมการเลือกตั้ง

นอกจากนี้ยังมีชุดตรวจการที่คณะกรรมการ การเลือกตั้งแต่งตั้งจากข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของ รัฐบาลกลาง จำนวน 1,500 คน ไปสังเกตการณ์ เลือกตั้ง ทั้งในหน่วยเลือกตั้งและการนับคะแนน ทัวประเทศอีกด้วย* ทั้งนี้เพื่อให้การเลือกตั้งเป็น ไปด้วยความอิสระและยุติธรรม

การนับคะแนนและการประกาศผลการเลือกตั้ง

ผู้อำนวยการเขตการเลือกตั้ง (Returning

*จากการสัมภาษณ์ T.N. Seshan อดีตประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งของอินเดีย เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2540 ณ กรุงเดลี ประเทศอินเดีย

Officer) เป็นผู้รับผิดชอบนับคะแนนและการประกาศผลการเลือกตั้งในเขตการเลือกตั้งของสมาชิกสภา จะเป็นผู้กำหนดวัน เวลา และสถานที่การนับคะแนน และชี้แจงข้อมูลต่าง ๆ ให้ผู้สมัครได้รับทราบ

คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเป็นผู้กำหนดแนวทางในการนับคะแนนและการประกาศผลแก่ผู้อำนวยการเขตการเลือกตั้ง และปฏิบัติหน้าที่กึ่งตุลาการ เช่น สามารถตัดสินให้มีการนับคะแนนใหม่ หรือสั่งให้เลือกตั้งใหม่ภายใน 1 เดือน ถ้าเห็นว่าการทุจริตเกิดขึ้น

การนับคะแนนจะกระทำโดยการเทรวมบัตรเลือกตั้งคละเคล้าผสมกันไปในเขตการเลือกตั้งและนับคะแนน เมื่อเปิดบัตรขานคะแนนแล้ว ก็ให้หย่อนบัตรลงในกล่องของผู้สมัครคนนั้น (เฉลี่ยประมาณ 29 กล่อง) เสร็จแล้วนำมานับคะแนนแต่ละกล่องอีกครั้ง

หลังนับคะแนนเสร็จ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งจะประกาศผลการเลือกตั้ง ผู้ที่ได้รับคะแนนสูงสุด จะเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งและส่งผลการเลือกตั้งไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งของมลรัฐและรัฐบาลกลาง

พรรคการเมือง

ตามรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2494 มาตรา 29A บัญญัติว่า คณะบุคคลหรือเอกบุคคลที่เป็นพลเมืองอินเดีย มีสิทธิตั้งพรรคการเมืองโดย

การจัดทะเบียนพรรคการเมืองกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คำขอจดทะเบียนพรรคการเมืองจะต้องระบุข้อบังคับพรรคการเมือง ชื่อพรรคการเมือง ชื่อคณะบุคคลหรือบุคคล ซึ่งแนวนโยบายของพรรคการเมืองจะต้องตั้งขึ้นโดยเจตนารมณ์และหลักการที่กำหนดไว้ในคำปรารภของรัฐธรรมนูญ คือ สังคมนิยม (Socialism) ไม่ยึดศาสนาใด ศาสนาหนึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ (Secularism) ประชาธิปไตย (Democracy) อธิปไตย (Sovereignty) ความสามัคคีและความเป็นเอกภาพของชาติ (Unity and Integrity of India) ด้วย

คณะกรรมการการเลือกตั้งยังได้กำหนดให้พรรคระดับชาติและพรรคระดับมลรัฐ มีสัญลักษณ์ของพรรคในการเลือกตั้งสมาชิกสภา และสมาชิกสภานิติบัญญัติของทุกรัฐด้วย ซึ่งมี 2 ลักษณะคือ

1. สัญลักษณ์ที่สงวนไว้สำหรับพรรคระดับชาติและพรรคระดับมลรัฐ
2. สัญลักษณ์อิสระสำหรับผู้สมัครอิสระและผู้สมัครในนามพรรคการเมืองที่ลงทะเบียนแล้ว แต่ยังไม่มีการรับรอง

สัญลักษณ์เป็นสิ่งสำคัญในการเลือกตั้ง เพราะประชาชนส่วนใหญ่ไร้การศึกษา จึงต้องใช้สัญลักษณ์แทนตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งมีเพียง 8 พรรค ที่เป็นพรรคการเมืองระดับชาติ 38 พรรค เป็นพรรคการเมืองระดับมลรัฐ และพรรคที่ลงทะเบียนแล้ว แต่ยังไม่มีการรับรอง

530 พรรค รวมพรรคการเมืองของอินเดีย 576
พรรค

พรรค:กับชาติ

1. Bharatiya Janata Party – BJP.
2. Communist Party of India – CPI
3. Communist Party of India (Marxist) – CPI(M)
4. Indian National Congress – (Congress)
5. Janata Dal – JD
6. Samata Party – SMP
7. Janata Party – JP
8. All India Indira Congress (Tiwari) – Cong (T)

บัญชีค่าใช้จ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาและสมาชิกวิधानสภา จะต้องทำบัญชีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งด้วยตัวเอง หรือผู้แทนการเลือกตั้ง ตั้งแต่วันสมัครรับเลือกตั้งจนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้ง

ตั้งแต่วันที่ 4 เมษายน 2538 ศาลสูงสุดของอินเดียได้ตัดสินคดีที่ได้รับการร้องเรียน (Writ Petition (Civil) No.24 of 1995) ว่าพรรคการเมืองก็ต้องส่งรายละเอียดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งด้วย

ถ้าผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ส่งบัญชีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งภายในเวลาที่กำหนดไว้ ก็จะถูกตัดสิทธิการสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลา 3 ปี นับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งลงโทษ

การร้องเรียนและฟ้องร้องการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจรับคำร้องเรียนเกี่ยวกับการเลือกตั้ง หากมีการทุจริตเกิดขึ้น และมีอำนาจแต่งตั้งคณะตุลาการการเลือกตั้ง (Election Tribunals)¹ ซึ่ง “การดำเนินคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน 100 – 180 วัน มิฉะนั้นจะถือว่าการเลือกตั้งเป็นโมฆะ ให้เลือกตั้งใหม่ เพราะฝ่ายถูกกล่าวหา มักจะถ่วงเวลา²

กรณีที่มีข้อพิพาทเกี่ยวกับการเลือกตั้ง คู่กรณีอาจฟ้องร้องไปที่ศาลสูงภายใน 45 วัน นับตั้งแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง และหลังจากที่ศาลสูงตัดสินคดีแล้ว สามารถอุทธรณ์คดีไปยังศาลสูงสุดเพื่อพิจารณาตัดสินใหม่อีกได้

¹India Calling, The Electoral System in India, Monthly Programme Journal of the External Service Division, of All India Radio, Vol. 40 May 1996 No. 5 P. 2

²ดร.อมร รักชาติ, “ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้ง “เซชัน” แห่งอินเดียดีที่สุดในโลก”, เดลินิวส์, ฉบับวันจันทร์ที่ 8 ธันวาคม 2540, หน้า 3

เช่นกรณีที่นายราช นเรนทร์ ยื่นฟ้อง นาง อินทรา คานธี ต่อศาลสูง ณ เมืองอัลลาฮาบาด รัฐอุตตรประเทศ หลังจากการเลือกตั้งผ่านไป เพียงหนึ่งเดือน โดยกล่าวหาว่านางอินทรา คานธีทุจริตการเลือกตั้งในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2514 ซึ่งนางอินทรา คานธี สมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Lok Sabha) เขตแรม บาเรลี โดยใช้เจ้าหน้าที่ สถานที่ อุปกรณ์ เช่น เครื่องบิน เครื่องขยายเสียง มีการให้สินบนแก่ประชาชน ตลอดจนการใช้จ่าย เงินเกินกว่าที่ทางการกำหนด

ศาลสูงใช้เวลาพิจารณาคดีนี้นานถึง 4 ปี จนถึงวันที่ 12 มิถุนายน 2518 ศาลสูงได้ตัดสิน ว่านางมีความผิดฐานทุจริตการเลือกตั้ง โดย วินิจฉัยว่านางอินทรา คานธี ได้ใช้เจ้าหน้าที่ และทรัพย์สินของรัฐในการช่วยหาเสียงจริง ส่วนข้อหาใช้จ่ายเงินเพื่อหาเสียงเกินกว่าที่ทาง ทางการกำหนด ศาลได้ชี้ขาดให้นางอินทรา คานธี พ้นจากข้อหาในประเด็นนี้

เมื่อศาลตัดสินให้นางอินทรา คานธี มีความผิดฐานทุจริตในการหาเสียงเลือกตั้งทั่วไป ปี 2514 จริง นางอินทรา คานธี จึงถูกตัดสิน ให้พ้นสภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และถูกตัดสินห้ามมิให้สมัครรับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเวลานาน 6 ปี ซึ่ง ก็หมายความว่า นางอินทรา คานธี จะต้อง พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีด้วย

แต่นางอินทรา คานธี ได้ยื่นอุทธรณ์ต่อ ศาลสูงสุดตามที่ศาลสูง ณ เมืองอัลลาฮาบาด เปิดโอกาสให้ ในที่สุดศาลสูงสุดรับการอุทธรณ์ โดยให้นางคงอยู่ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้ แต่ ไม่มีสิทธิในการออกเสียงและอภิปรายในสภา ผู้แทนราษฎร³

ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

สำหรับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ระหว่าง การจัดการเลือกตั้ง รัฐบาลกลางกับรัฐบาล มลรัฐแชร์ค่าใช้จ่ายคนละครึ่ง คือ 50% ในส่วน การเตรียมการเลือกตั้ง การจัดทำบัญชีรายชื่อ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและดำเนินการเลือกตั้ง

ส่วนการเลือกตั้งสมาชิกโลกสภา รัฐบาล กลางเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย ในส่วนการเลือกตั้ง สมาชิก วิทานสภา รัฐบาลมลรัฐจะเป็นผู้ออก ค่าใช้จ่าย

สำหรับ ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ประธานาธิบดี รองประธานาธิบดี การเลือกตั้ง กลางเทอมและการเลือกตั้งซ่อม การเลือกตั้ง สมาชิกราชยสภา รัฐบาลกลางเป็นผู้ออก ค่าใช้จ่าย ส่วนการเลือกตั้งสมาชิกวิทาน ปารีชาต (สภาสูงของมลรัฐ) ค่าใช้จ่ายที่ เกี่ยวข้องทั้งหมดรัฐบาลมลรัฐเป็นผู้ออก ค่าใช้จ่าย

³ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน รศ.ประณต นันทิยะกุล, การเมืองการปกครองอินเดีย, ภาควิชาการปกครอง คณะ รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ตามโครงการส่งเสริมการเขียนตำราพื้นฐานสำหรับวิชาในหลักสูตรประจำของ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ) 2531 หน้า 5 – 14

ข้อบกพร่องของการเลือกตั้งในอินเดีย

ท่าน ที.เอ็น.เซชัน อดีตประธานกรรมการเลือกตั้งของอินเดีย ได้รายงานไว้ในหนังสือของท่าน (Seshan : An Intimate Story) ว่ามี 150 ประการที่สำคัญคือ⁴

1. บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ดีพอ ไม่สมบูรณ์และครบถ้วน

2. หน่วยเลือกตั้งไม่สะดวกแก่ผู้มาลงคะแนน

3. มีการขู่เข็ญคุกคามหลายรูปแบบ เช่น ทบตี ทำร้ายร่างกายลูกเมีย ขว้างระเบิด เอายาพิษใส่บ่อน้ำ หรือขู่บังคับทางอ้อม เช่น ไม่ยอมให้เช่านา ไม่ซื้อผลผลิตไปขายให้หรือไปรบกวนเวลาหาเสียง

4. คอร์รัปชันมีหลายรูปแบบ เช่น ใช้เงินซื้อเสียงขายโดยตรง ซึ่งมีไม่มากนัก ใช้วิธีแจกของตั้งแต่ขนมหวาน ไปถึงหมุดทองฝังงู แต่ที่นิยมกันมาก คือ เอาเหล้าให้พ่อ เอาผ้าให้แม่ เอาขนมให้ลูก ส่วนการครอบงำเจ้าหน้าที่ก็มีทั้งวิธีคุกคามหรือล่อด้วยอำมริสินจ้าง

5. หาเสียงแบบให้ร้ายป้ายสีของผู้สมัคร มักจะอ้างเรื่องชาติ ชัณวรรณะ ศาสนา นิกาย และภาษา ซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย แต่ก็ทำกันอย่างแพร่หลาย

6. การใช้เงินเกินกำหนด ทั้งที่ผู้สมัครมีสิทธิใช้ได้ไม่เกิน 1.5 แสนรูปี (1 รูปี = 1.06 บาท) แต่ก็มีคนจ่ายถึง 80 ล้านรูปี เนื่องจากรัฐบาลไม่ใคร่ร่วมมือ มีหน้าซำยังออกกฎหมายว่าเงินค่าใช้จ่ายของผู้สมัครจะไม่รวมกับค่าใช้จ่ายพรรค และพรรคพวกแม้คณะกรรมการการเลือกตั้งจะคัดค้านแต่ก็ไม่สำเร็จ

7. ปัญหาเรื่องงบประมาณ และการออกกฎหมายข้อบังคับ สภาฯ มักจะไม่ยอมอนุมัติให้ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการจัดการเลือกตั้ง

แนวทางแก้ไขข้อบกพร่องของการเลือกตั้ง

1. ในการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งได้แต่งตั้งนายทะเบียนประจำเขตเลือกตั้ง (Electoral Registrsation Officer) ขึ้นมาทำหน้าที่ ในเวลาที่ไม่มีการเลือกตั้งก็ทำหน้าที่จดทะเบียนผู้มีสิทธิรับเลือกตั้ง และจัดทำบัตรประจำตัวผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปพร้อม ๆ กัน แต่ก็ยังมีปัญหา เพราะผู้มีสิทธิเลือกตั้งของอินเดียมีประมาณ 590 ล้านคน อินเดียจึงยอมให้ผู้ที่มีชื่อในทะเบียนบ้าน แม้ไม่ได้จดทะเบียนหรือทำบัตรประจำตัวก็มีสิทธิเลือกตั้งได้ หากมีผู้ยืนยันว่าบุคคลผู้นั้นคือบุคคลที่อยู่ในเขตการเลือกตั้งนั้น⁵

2. หน่วยเลือกตั้งไม่สะดวกแก่ผู้มาลง

⁴ดร.อมร รักษาสัตย์, อ้างแล้ว, หน้า 3

⁵สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ณ ห้องพักในโรงแรมโอศก เดลี ประเทศอินเดีย เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2540

คะแนนนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งได้พยายามแก้ไขมิให้หน่วยเลือกตั้งตั้งอยู่ห่างไกลที่พักของผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากนัก โดยปกติหน่วยเลือกตั้งจะอยู่ห่างจากที่พักประมาณ 2-3 กิโลเมตร

3. การขู่เข็ญคุกคาม คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ใช้ตำรวจของรัฐบาลกลางเข้าไปรักษาดูแลความปลอดภัยให้กับประชาชน เพราะมีประสิทธิภาพมากกว่าตำรวจของท้องถิ่น ซึ่งมักจะมีความสนิทสนมกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง และบางครั้งเอนเอียงเข้าข้างผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคน

4. การส่งข้าราชการชั้นผู้ใหญ่จากรัฐการส่วนกลางเป็นชุดตรวจการเลือกตั้งจำนวนประมาณ 1,500 คน ชุดละ 3 คน ไปตรวจการเลือกตั้งทั่วประเทศ เพื่อให้การเลือกตั้งมีความเป็นอิสระเสรี บริสุทธิ์และยุติธรรม

5. ข้าราชการที่ยืมตัวมาช่วยการเลือกตั้งจะไม่ใช้ข้าราชการจากหน่วยเดียวกัน แต่จะคละกันระหว่างฝ่ายสรรพากร ศึกษา นายอำเภอ

ปลัดอำเภอ เพราะถ้ามาจากหน่วยเดียวกันเกรงว่าจะร่วมกันทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องได้ ดังนั้นข้าราชการที่ยืมตัวมาช่วยงานจะต้องเป็นกลางทางการเมือง มีความซื่อสัตย์สุจริต และต้องใจถึง จึงจะทำให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความ

เรียบร้อย

การตัดสินของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องอยู่ภายใต้การตรวจสอบของศาลสูง แต่ศาลสูงจะไต่สวนหรือตัดสินคดีเกี่ยวกับการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ต่อเมื่อผู้ได้รับความเสียหายจากการตัดสินของคณะกรรมการการเลือกตั้งมาร้องเรียนต่อศาลสูง

6. นาย ที.เอ็น. เซชัน กล่าวว่าในการเลือกตั้งโลกสภาครั้งที่ 10 ปี 2534 มีการทุจริตการเลือกตั้ง เขาได้ตัดสินใจประกาศให้การเลือกตั้งเป็นโมฆะถึง 5 เขตเลือกตั้ง และหนึ่งใน 5 เขตเลือกตั้งนั้นเป็นเขตเลือกตั้งของนายอินเดอร์ กุมาร กุจราลอดีตนายกรัฐมนตรีที่เพิ่งลาออกจากตำแหน่งเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2540 ที่มลรัฐพิหารอยู่ด้วย 1 เขตเลือกตั้ง ซึ่งส่งผลถึงการเลือกตั้งปี 2539 ไม่มีเขตเลือกตั้งใดเลยที่ถูกประกาศให้เป็น

โมฆะ แสดงว่าถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งกล้าที่จะตัดสินใจให้การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นโมฆะก็อาจจะทำให้การเลือกตั้งครั้งต่อไปผู้สมัครรับเลือกตั้งจะไม่มีใครกล้าทุจริตการเลือกตั้งอีก

7. ปัญหาเรื่องการเงิน ซึ่งทางสภาฯ มักจะไม่อยากอนุมัติให้ โดยปกติการขอเงินงบประมาณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกฎหมายและยุติธรรม จะเป็นผู้ดูแลและเป็นผู้ชี้แจงงบประมาณในส่วนนี้ และหากจะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการไปด้วยความอิสระจริง จะต้องให้งบประมาณเป็นแบบกองทุนพิเศษที่เรียกว่า Consolidated Fund โดยการบรรจุไว้ในงบประมาณและให้รัฐสภาเป็นผู้อนุมัติ

ส่วนการออกกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมาย ข้อบังคับ ควรจะให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ออกระเบียบ หรือข้อบังคับได้เอง เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินการเลือกตั้ง

สรุป

ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต้องการให้ประเทศอินเดียมีการปกครองตามระบบประชาธิปไตย ระบบรัฐสภา มีอุดมการณ์มุ่งที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยวางรากฐานอยู่บนสิทธิความเสมอภาค เสรีภาพ และภราดรภาพ มีการเลือกตั้งอย่างอิสระเสรี และยุติธรรม

คณะกรรมการการเลือกตั้งของอินเดีย นับว่าดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพดีพอสมควร มีอำนาจพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น อำนาจประกาศวันเลือกตั้ง อำนาจขอขีมือตัวข้าราชการ และ

พนักงานของรัฐทุกประเภท มีอำนาจให้ความเห็นชอบบุคคลที่ส่วนราชการตั้งมาช่วยงาน มีอำนาจรายงานเจ้าสังกัด ให้ลงโทษข้าราชการที่บกพร่องไม่เต็มใจปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนมีอำนาจควบคุมตรวจสอบการใช้เงินของผู้สมัครโดยละเอียด

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีอำนาจตามกฎหมาย สามารถออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ได้เอง แต่ถ้าไม่ได้คนดี คนเก่ง คนกล้าหาญ กล้าตัดสินใจเข้าไปปฏิบัติงานแล้ว การดำเนินการจัดการเลือกตั้ง คงจะทำให้ประสบผลสำเร็จอย่างจริงจังได้ยาก หากจะให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างอิสระเสรี บริสุทธิ์ ยุติธรรม

ดังนั้นในระยะแรก ๆ ของการจัดการเลือกตั้ง จึงมีความจำเป็นต้องสรรหาคนดีมีความรู้ความสามารถไม่เกรงกลัวอิทธิพลใด ๆ เป็นผู้ได้รับความยกย่องว่าเป็นคนซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่เชื่อถือ ศรัทธาของคนทั่วไปที่เรียกได้ว่าเป็นปูชนียบุคคล มาปฏิบัติงานในคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก็จะทำให้การดำเนินการจัดการเลือกตั้งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และจะทำให้สามารถเลือกสรรคนดีมีคุณธรรมเข้าสู่ระบบการเมืองได้

ข้อสังเกตจากการศึกษาดูงานตามโครงการวิจัย เรื่องการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งขึ้นในประเทศไทย ณ ประเทศอินเดีย

1. คณะผู้เดินทางไปศึกษาดูงานตาม

โครงการวิจัยเรื่องการจัดตั้งสำนักงานการเลือกตั้ง
ขึ้นในประเทศไทย ประกอบด้วย ศาสตราจารย์
ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ศาสตราจารย์
ดร.อมร รักษาสัตย์ และรองศาสตราจารย์
ประณต นันทิยะกุล ระหว่างวันที่ 16 – 22
พฤศจิกายน 2540 ณ กรุงเดลี ประเทศอินเดีย
โดยเป็นแขกรับเชิญของ Sri P.A. SANGMA
ประธานโลกสภา (Speaker of Lok Sabha)
โดยคุณวิชัย วรรณสิน เอกอัครราชทูตไทย
ประจำประเทศอินเดีย เป็นผู้ต้อนรับและ
ประสานงาน การศึกษาดูงานให้ทั้งหมดอย่าง
ดียิ่ง

2. ได้ไปพบปะสนทนาตลอดจนการ
สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง กับคณะกรรมการการ
เลือกตั้งของประเทศอินเดีย ดังต่อไปนี้

2.1 Sri RAMAKANT D.KHALAP
สมาชิกรัฐสภา รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
กฎหมายและยุติธรรม

2.2 Sri T.N. Seshan อดีตประธาน
กรรมการการเลือกตั้ง

2.3 Sri Dr. M.s. GILL ประธาน
กรรมการการเลือกตั้ง

2.4 Sri G.V.G. KOISHNOMUTHY
กรรมการการเลือกตั้ง

2.5 Sri J.m. LYNGDOH กรรมการ
การเลือกตั้ง

2.6 Sri SUBAS PANI รอง
กรรมการการเลือกตั้ง (เป็นข้าราชการอินเดีย)

2.7 Sri SAYAN CHATTERJEE
กรรมการการเลือกตั้ง (เป็นข้าราชการอินเดีย)

2.8 Sri O.P. KELKAR ผู้อำนวยการ
การเลือกตั้งระดับมลรัฐ

2.9 Sri PREM CHAND เจ้าหน้าที่
ทะเบียนระดับเขตเลือกตั้ง

3. คณะกรรมการการเลือกตั้งจะดำเนินการ
เลือกตั้งให้อิสระเสรี บริสุทธ์ ยุติธรรม
ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องเป็น
คนกล้าหาญ กล้าตัดสินใจ ต้องเป็นกลาง
ทางการเมือง ไม่เกรงกลัวอิทธิพลใด ๆ จึงจะ
สามารถดำเนินการจัดการเลือกตั้งด้วยความ
เรียบร้อย

4. คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถใช้
อำนาจได้ตามที่กฎหมายกำหนด และสามารถ
ออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อเป็นแนวทางใน
การปฏิบัติได้ จะทำให้การดำเนินการจัดการ
เลือกตั้งและควบคุมการเลือกตั้งเป็นไปด้วย
ความเรียบร้อย

5. ข้าราชการที่ถูกขอตัวให้มาช่วยรัฐการ
จะต้องทำงานด้วยความเต็มใจและตั้งใจทำงาน
ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเป็นกลางทาง
การเมือง ไม่เกรงกลัวนักการเมือง กล้าที่
จะตัดสินใจ หากเห็นว่าสิ่งนั้นไม่ถูกไม่ควร
กฎหมายก็ดี ข้อบังคับก็ดี จะไม่มีผลเลย หาก
ได้คนไม่ดีเข้าไปปฏิบัติงาน

6. การควบคุมและการจัดการเลือกตั้ง
จะให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยจะต้องใช้ตำรวจ

ของส่วนกลางไปควบคุมดูแลการเลือกตั้ง เพราะตำรวจของท้องถิ่นมักจะสนิทสนมกับผู้สมัครและเอนเอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งข้าราชการชั้นผู้ใหญ่จำนวน 1,500 คน เป็นชุดตรวจการชุดละ 3 คน ไปตรวจการดูแลการจัดการเลือกตั้งทั้ง 543 หน่วย

7. ด้านงบประมาณ ในส่วนการจัดการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภาจะใช้บของรัฐบาลกลาง เช่นเดียวกับการจัดสรรงบประมาณให้กับฝ่ายตุลาการที่เรียกว่า “Consolidated Fund” ส่วนมลรัฐและการปกครองท้องถิ่นจะใช้บของรัฐบาลมลรัฐ รัฐบาลแต่ละส่วนจะจัดสรรให้ตามความต้องการ

8. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มี Deputy Commissioners 2 คน ซึ่งเทียบเท่ากับเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เลขาธิการวุฒิสภา ทำหน้าที่รองรับนโยบายปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย มีข้าราชการเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือนของอินเดีย จำนวน 350 คน สำหรับในส่วนของมลรัฐใช้วิธียืมตัวข้าราชการและคณะกรรมการการเลือกตั้งจะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งตำแหน่ง โดยมีได้รับเงินเพิ่มพิเศษ เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องช่วยชาติ

9. หน่วยเลือกตั้งของอินเดียทั่วประเทศ ในการเลือกตั้ง ครั้งที่ 11 พ.ศ. 2539 มี 852,000 หน่วย หน่วยเลือกตั้งต้องใช้เจ้าหน้าที่อย่างน้อย 5 คน คนหนึ่งเป็นประธาน

(Presiding Officer) กรรมการ 3 คน และเจ้าหน้าที่ยกหีบอีก 1 คน ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นข้าราชการประจำทั้งสิ้น

10. พรรคการเมืองในอินเดียมี 3 ระดับ คือ พรรคระดับชาติ พรรคระดับท้องถิ่น และพรรคที่จดทะเบียนแต่ยังไม่ได้รับการรับรอง สามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ และรวมทั้งเอกบุคลสามารถสมัครรับเลือกตั้งได้อย่างอิสระ

เมื่อสิ้นสุดการหาเสียงและประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว พรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องทำรายงานแจ้งค่าใช้จ่ายเสนอต่อ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

11. การจัดการการเลือกตั้ง คณะกรรมการเลือกตั้งดูแล ควบคุมการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภาและสมาชิกสภาแห่งมลรัฐ ส่วนของการเลือกตั้งท้องถิ่นมอบให้แต่ละท้องถิ่นและมลรัฐเป็นผู้ดูแลจัดการเลือกตั้งกันเอง

12. การร่วมมือร่วมใจกัน ช่วยกันจัดการเลือกตั้งทั้งในระดับรัฐบาลกลาง รัฐบาลมลรัฐ เป็นลักษณะการทำงานพิเศษ ไม่มีเงินเพิ่มพิเศษ ยกเว้นเบี้ยเลี้ยงระหว่างที่มีการเลือกตั้งตั้งแต่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของรัฐบาลกลางในชุดตรวจการ ลงไปถึงข้าราชการที่ประจำหน่วยเลือกตั้งจำนวนนับล้านคน ทำให้การจัดการเลือกตั้งของอินเดียเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีความเป็นอิสระ และบริสุทธิ์ยุติธรรมได้ในระดับหนึ่ง

